

KNJIŽICA SAŽETAKA

Treći znanstveno-
stručni skup
Hrvatskog društva
sveučilišnih lektora

TEKST U SREDIŠTU P(ROUČAVANJA JEZIKA

23. - 24. 2. 2023.

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

sveucilisnelektori@gmail.com
www.hdsl.hr

 HRVATSKO DRUŠTVO
SVEUČILIŠNIH LEKTORA

Plenarna izlaganja	4
Anda Bukvić Pažin: Tuneliranje teksta: Što znači <i>znati čitati</i> , od vrtića do fakulteta	5
Petar Jandrić: Eksperimenti u kolektivnom pisanju	7
Kristian Novak: Jezikoslovac i/ili/ali pisac – autoetnografska skica	9
Amela Šehović: Jezički pejzaž Sarajeva: analiza grafita	11
Izlaganja	17
Marinela Aleksovski: Jedna kratka priča	18
Ivančica Banković-Mandić i Katja Peruško: Što je <i>rajbaš</i> ili o nerazumijevanju govorenog teksta	20
Ivana Bašić i Snježana Veselica Majhut: Utjecaj izvornoga na ciljni jezik u studentskim prijevodima s engleskoga na hrvatski	22
Vedrana Berlengi Kapušin i Darja Damić Bohač: Poteškoće pri uporabi prošlih vremena u spontanoj pisanoj produkciji na francuskom kao stranom jeziku	24
Petra Dragašević: Njemački vokabular sportova na snijegu s osvrtom na njegov utjecaj na hrvatski jezik	27
Dubravka Dubravec Labaš, Monika Žuvela i Sandra Mardešić: Elementi kulture i (kon)tekst	30
Anita Hrnjak: Kako odmotati frazeološko Arijadnino klupko? Tekst kao ilustracija upotrebe mitoloških frazema hrvatskog jezika	33
Josip Lasić: Opozicija, disidenstvo i snage otpora: nestandardni idiom(i) u televizijskim serijama šezdesetih i sedamdesetih	36
Petra Matović, Ninoslav Zubović i Dajana Ćosić: Paralelni grčko-hrvatski korpus Novog zavjeta	39
Marija Popović: Ruske poslovice s nazivima napitaka u nastavi ruskog kao stranog jezika	41
Sara Profeta: Didaktizacija švedskih tekstova uz pomoć alata <i>Lärka</i>	44
Ana Sekso Milković: O mogućnostima didaktiziranja novinskog članka u sveučilišnoj nastavi mađarskoga kao stranog jezika	46
Inja Skender Libhard i Kristina Hrastov: Publicistički tekst kao polazište u izradi rječnika novih riječi	49
Marija Spajić: Integrativni diktat u nastavi francuskih jezičnih vježbi	53

Anđel Starčević: Nove tehnologije, stare ideologije: prikazi jezika u BBC Learning English	55
Anđel Starčević, Mate Kapović i Daliborka Sarić: Jedan jedini: preskriptivizam i jezične monoideologije	58
Biljana Stojanovska: Kako hrvatske studente poučavati određenim značajkama makedonskoga jezika	61
Marina Zubak Pivarski: Od čitanja do razumijevanja u praksi	62

Plenarna izlaganja

Anda Bukvić Pažin

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za anglistiku

TUNELIRANJE TEKSTA: ŠTO ZNAČI ZNATI ČITATI, OD VRTIĆA DO FAKULTETA

Učenju čitanja pozornost se posvećuje u predškolskom uzrastu i u prvim razredima osnovne škole: uči se o odnosu slova i glasova, i savjetuje se vježbanje da se postignu tečnost i brzina. Negdje do 3. razreda osnovne škole, kad djeca nauče dekodirati, rad na vještini čitanja se smatra završenim. Premalo se računa vodi o tome da je dekodiranje samo jedan od najmanje tri prediktora uspješnog čitanja. Ostala dva su razumijevanje i motivacija, i ako samo jedan od njih nedostaje, može se s priličnom sigurnošću tvrditi da je poduka iz čitanja bila neuspješna te da nismo odgojili niti obrazovali dobre čitatelje i čitateljice, koji će biti u stanju razumjeti raznolike vrste tekstova te i sami poželjeti čitati iz užitka.

Radeći intenzivno sa studentima i studenticama 1. godine anglistike shvatila sam da je većina problema i izazova s kojima se u nastavi susreću povezana s njihovim čitalačkim kapacitetima i navikama te metodama učenja. U izlaganju ću pokušati obrazložiti zašto sam i kako prilagodila plan i program nastave Suvremenog engleskog jezika te u silabus integrirala podučavanje čitanja.

Ključne riječi: čitalačke navike, dekodiranje, motivacija, podučavanje čitanja, užitak u čitanju, znanost o čitanju

TUNNELLING OF TEXT: TEACHING HOW TO READ, FROM KINDERGARTEN TO UNIVERSITY

Learning how to read is the focus of teaching from kindergarten to second grade: the importance of hearing individual speech sounds is emphasized, as well as print referencing, and a lot of practice is advised to achieve fluency and speed. Once the children have learned decoding, until the 3. grade or earlier, the job is considered done. Too little consideration is

given to the fact that decoding is just one of at least three predictors of successful reading, along with comprehension and motivation. If only one of the predictors is missing, there is a high chance that the teaching of reading is lacking and that we are possibly failing at raising children who read: those who are capable of understanding a variety of registers and genres and derive pleasure from reading.

Working regularly with first-year English students, I came to realise that most of the problems and challenges they face in class are related to their reading capacities and habits as well as to their learning methods and styles. In my lecture I will try to explain why and how I adapted the structure of the Contemporary English Language classes and integrated the teaching of reading into the syllabus.

Keywords: decoding; motivation; reading habits; reading for pleasure; science of reading; teaching of reading

Petar Jandrić

Tehničko veleučilište u Zagrebu

EKSPERIMENTI U KOLEKTIVNOM PISANJU

Od 2016., široka globalna zajednica istraživača okupljenih oko Uredničkog kolektiva (Editors' Collective) istražuje filozofiju, teoriju, i praksu kolektivnog pisanja. U preko 20 znanstvenih časopisa, 100 članaka, nekoliko knjiga, konferencija, podcasta, i drugih medija, istražili smo različite aspekte kolektiviteta u stvaranju i diseminaciji znanja.

Uskoro smo shvatili da se kolektivno pisanje uklapa u neoliberalni akademski sustav, podiže profile autora, i stvara dodatni prihod kroz procese evaluacije istraživanja. No kolektivno pisanje također može biti subverzivno, jer pruža mogućnosti za kritiku i kreativnost u pisanju o kontroverznim pitanjima, u društvu kolega sličnih afiniteta. Prateći tehnološki razvoj, kolektivno pisanje je postalo važnom lokacijom borbe za značenje i moć.

Predavanje prezentira sažetak naših eksperimenata i uvida u kolektivno pisanje. Govoreći o isprepletenom radu stotina labavo povezanih pojedinaca, obvezan sam pružiti dvije važne napomene. (1) Prezentacija se okvirno temelji na članku 'Collective Writing: The Continuous Struggle for Meaning-Making' (Jandrić et al. 2022). (2) Prezentacija je temeljena na mojim interakcijama s mnogim ljudima, posebice koautorima. Međutim, prezentirana mišljenja su moja vlastita i na bilo koji način ne prezentiraju mišljenja bilo koje druge osobe.

Ključne riječi: kolektivno pisanje; postdigitalnost; metodologija; koprodukcija; relacijska epistemologija

EXPERIMENTS IN COLLECTIVE WRITING

Since 2016, the loose community of global scholars gathered around the Editors' Collective has explored the philosophy, theory, and practice of collective writing. Within more than 20 scholarly journals, 100 papers, several books, conferences, podcasts, and other media outlets, we explored the many faces of collectivity in knowledge work.

We soon realized that collective writing can play its part in feeding the neoliberal academic machine, enhancing publication profiles, and generating further revenue through research assessment exercises. But it can also be quietly subversive, granting opportunities for scholars to be critical and creative in addressing controversial topics and themes, in the company of like-minded peers. Following technological development, collective writing has become an increasingly important site of struggle for meaning and power.

This talk presents a summary of our collective writing experiments and insights. Talking about the entangled work done by hundreds of loosely connected individuals, I am obliged to make two important acknowledgements. (1) This presentation is loosely based on the article, 'Collective Writing: The Continuous Struggle for Meaning-Making' (Jandrić et al. 2022). (2) The whole presentation is informed and influenced by my interactions with many people and especially my co-authors. Having said that, presented opinions are my own and do not express the views or opinions of anyone else.

Keywords: collective writing; postdigital; methodology; peer co-production; relational epistemology

Kristian Novak

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za germanistiku

JEZIKOSLOVAC I/ILI/ALI PISAC – AUTOETNOGRAFSKA SKICA

U izlaganju će se razložiti okolnosti, događaji i odnosi koji su me usmjerili prema, s jedne strane, jezikoslovno-istraživačkom radu te, s druge, pisanju proze. Na temelju autorefleksivnih iskaza o svom djelovanju u oba polja analizirat će se ključne teme, motivi i narativi kojima a posteriori unosim smisao u svoje djelovanje te će se pokušati odrediti u kojoj se mjeri te dvije djelatnosti upotpunjuju, a u kojoj međusobno remete u kontekstu narativne putanje mog života. Poseban će naglasak biti na motivaciji koja me usmjerila upravo prema metodi autoetnografije, kao svojevrsnom sjecištu obaju mojih područja djelovanja, ali istodobno i prostoru mogućeg oslobađanja od ograničenja koja sam iskusio u književnom odnosno istraživačkom radu.

Ključne riječi: autoetnografija; književna scena; književno stvaranje; znanstveno-istraživačko djelovanje

A LINGUIST AND/OR/BUT A WRITER - AN AUTOETHNOGRAPHIC SKETCH

The presentation will explain the circumstances, events and relationships that directed me towards, on the one hand, linguistic research and, on the other, writing prose. On the basis of self-reflexive statements about my activities in both fields, the key themes, motives and narratives with which I a posteriori bring meaning to my activities will be analyzed. An attempt will be made to determine to what extent these two activities complement each other, and to what extent they interfere with each other in the context of the narrative path of my work. life. Special emphasis will be placed on the motivation that directed me precisely towards the method of autoethnography, as a kind of intersection of both my fields of

activity, but at the same time a space of possible liberation from the limitations I experienced in both literary and research work.

Keywords: autoethnography; literary scene; literary work; scientific work

Amela Šehović

Filozofski fakultet u Sarajevu

Odsjek za bosanski, hrvatski i srpski jezik

Jezički pejzaž Sarajeva: analiza grafita

Proučavanja jezičkog pejzaža (*linguistic landscaping*) u lingvistici datiraju od 1997. godine, kada je objavljen rad R. Landryja i R. Bourhisa na ovu temu. Međutim, ovaj termin u nauci egzistira odranije –upotrijebio ga je još 1962. David Lowenthal u kontekstu imena domova, dok se Johanna Drucker (1984) koristila terminom *language in the landscape* (prema: Zupanc, Prelogović, Glamuzina 2021). Sa druge strane, pitanja koja se povezuju s ovom problematikom prvo su se pojavila na polju jezičkog planiranja, i to u Belgiji (Verdoot 1979) i Kanadi (Corbeil 1980). Ovi su istraživači prepoznali važnost označavanja granica jezičkih teritorija kroz regulaciju jezičke upotrebe na javnim znakovima, uključujući bilborde, saobraćajne znakove i reklame te toponime, što ipak nije naišlo na širi odjek u lingvističkim krugovima. Popularizaciji termina doprinijeli su Landry i Bourhis (1997), koji su lingvistički pejzaž definirali kao jezik javnih saobraćajnih znakova, reklamnih bilborda, imena ulica i mjesta, imena prodavnica i javnih znakova na vladinim i upravnim zgradama.

Od tada, brojni su autori dali doprinos istraživanjima jezičkog pejzaža (Scollon, Scollon 2003; Shohamy, Gorter 2009; Shohamy, Ben-Rafael, Barni 2010; Jaworski, Thurlow 2010; Laitinen, Zabrodska 2015; Grbavac 2013; Sikimić 2016), a njihov broj raste svakodnevno, na svim stranama svijeta.

No, nije se povećao samo broj istraživača koji se bave ovom temom, nego je i sam predmet bavljenja ove relativno nove naučne discipline proširen i na istraživanje grafita (Botica 2000, 2001, 2010; Obradović 2012; Al-Khawaldeh, Al-Khawaldeh 2016; Morva 2016; Radavičiute 2017; Heyd, Karnatz 2020; Yerznkyan, Gasparian 2021), pa čak i na jezički pejzaž interneta. Kada govorimo o grafitima, jasno je da je riječ o kompleksnom fenomenu koji u sebe uključuje brojne aspekte: kulturni, sociološki, jezički, prostorni, da nabrojimo samo neke. Njihovi autori su anonimni i upravo iz te anonimnosti proizlazi puna sloboda njihovih autora u izražavanju političkih, ideoloških, kulturnih i dr. stavova. Neki autori smatraju da grafiti

time postaju “platforma koja osigurava prostor za one koji ne žele biti iskreni u javnosti” (Yerznkyan, Gasparian 2021: 10), a drugi ih, na temelju iste osobine, posmatraju kao transgresivnu semiotičku praksu (Pennycook 2008). Pojedini autori uviđaju i “marginalizaciju ne-muških glasova u kulturi grafita” (Macdonald 2001: 149) implicirajući time da su oni prvenstveno maskulini diskurs.

Izlaganje se bazira na analizi 100 grafita prikupljenih na području Sarajeva terenskim istraživanjem uz primjenu metode fotografiranja, i to u periodu od oktobra do decembra 2022. godine. Analiza je izvršena na temelju njihova sadržaja i jezičkih odlika. Prema prvom kriteriju, grafiti su podijeljeni na nekoliko grupa: a) personalni grafiti, b) društveno-politički grafiti, c) navijački grafiti i d) grafiti drugih tematika. Prva grupa grafita obuhvata iskazivanje emocija ljubavi i prijateljstva pisaca grafita prema određenim osobama. Ova vrsta grafita često je praćena slikovnim simbolom srca, koji ponekad ima vrijednost i značenje glagola, odnosno, funkciju predikata rečenice (up. Obradović 2012). Društveno-politički grafiti primarno su usmjereni na postratnu Bosnu i Hercegovinu i njene probleme, ali i na ratnu prošlost i događaje koji predstavljaju kolektivnu traumu (Srebrenica). Očekivano, navijačke grafite čine dvije grupe: grafiti Hordi zla (navijači Fudbalskog kluba “Sarajevo”) i grafiti Manijaka (navijači Fudbalskog kluba “Željezničar”). Jedan broj grafita nije mogao biti svrstan niti u jednu od navedenih grupa te je izdvojen u zasebnu grupu.

Što se tiče jezičkih karakteristika grafita, njihovu strukturu čine riječi ili sintagme, ponekad rečenica, a najrjeđi su višerečenični kao i dijaloški grafiti. U analizi se pažnja poklanja i grafičkom aspektu grafita kada on doprinosi prenošenju željene poruke.

Jezički pejzaž Sarajeva vrlo je poticajan za (socio)lingvistička istraživanja i kao takav zaslužuje ozbiljniju pažnju istraživača. U tom kontekstu, nadam se da će ovo izlaganje otvoriti prostor za njegove detaljnije analize.

Ključne riječi: jezički pejzaž; graffiti; Sarajevo; transgresivna semiotička praksa; maskulini diskurs

JEZIČNI PEJZAŽ SARAJEVA: ANALIZA GRAFITA

Proučavanja jezičnoga pejzaža (*linguistic landscaping*) u lingvistici datiraju od 1997. godine, kada je objavljen članak R. Landryja i R. Bourhisa na ovu temu. Međutim, ovaj termin u znanosti egzistira odranije – upotrijebio ga je još 1962. David Lowenthal u kontekstu imena domova, dok se Johanna Drucker (1984) koristila terminom *language in the landcape* (prema: Zupanc, Prelogović, Glamuzina 2021). S druge strane, pitanja koja se povezuju s ovom problematikom prvo su se pojavila na polju jezičnoga planiranja, i to u Belgiji (Verdoot 1979) i Kanadi (Corbeil 1980). Ovi su istraživači prepoznali važnost označavanja granica jezičnih teritorija kroz regulaciju jezične uporabe na javnim znakovima, uključujući bilborde, prometne znakove i reklame te toponime, što ipak nije naišlo na širi odjek u lingvističkim krugovima. Popularizaciji termina doprinijeli su Landry i Bourhis (1997), koji su lingvistički pejzaž definirali kao jezik javnih prometnih znakova, reklamnih bilborda, imena ulica i mjesta, imena prodavaonica i javnih znakova na vladinim i upravnim zgradama.

Od tada, brojni su autori dali doprinos istraživanjima jezičnoga pejzaža (Scollon, Scollon 2003; Shohamy, Gorter 2009; Shohamy, Ben-Rafael, Barni 2010; Jaworski, Thurlow 2010; Laitinen, Zabrodskaia 2015; Grbavac 2013; Sikimić 2016), a njihov broj raste svakodnevno, na svim stranama svijeta.

No, nije se povećao samo broj istraživača koji se bave ovom temom, nego je i sam predmet bavljenja ove relativno nove znanstvene discipline proširen i na istraživanje grafita (Botica 2000, 2001, 2010; Obradović 2012; Al-Khawaldeh, Al-Khawaldeh 2016; Morva 2016; Radavičić 2017; Heyd, Karnatz 2020; Yerznkyan, Gasparian 2021), pa čak i na jezični pejzaž interneta.

Kada govorimo o grafitima, jasno je da je riječ o kompleksnome fenomenu koji u sebe uključuje brojne aspekte: kulturni, sociološki, jezični, prostorni, da nabrojimo samo neke. Njihovi su autori anonimni i upravo iz te anonimnosti proizlazi puna sloboda njihovih autora u izražavanju političkih, ideoloških, kulturnih i dr. stajališta. Neki autori smatraju da grafiti time postaju “platforma koja osigurava prostor za one koji ne žele biti iskreni u javnosti” (Yerznkyan, Gasparian 2021: 10), a drugi ih, na temelju iste značajke, promatraju kao transgresivnu semiotičku praksu (Pennycook 2008). Pojedini autori uviđaju i

“marginalizaciju ne-muških glasova u kulturi grafita” (Macdonald 2001: 149) implicirajući time da su oni prvenstveno maskulini diskurs.

Izlaganje se temelji na analizi 100 grafita prikupljenih na području Sarajeva terenskim istraživanjem uz primjenu metode fotografiranja, i to u razdoblju od listopada do prosinca 2022. godine. Analiza je izvršena na temelju njihova sadržaja i jezičnih odlika. Prema prvom kriteriju, grafiti su podijeljeni u nekoliko skupina: a) osobni grafiti, b) društveno-politički grafiti, c) navijački grafiti i d) grafiti drugih tematika. Prva skupina grafita obuhvaća iskazivanje emocija ljubavi i prijateljstva pisaca grafita prema određenim osobama. Ova vrsta grafita često je praćena slikovnim simbolom srca, koji ponekad ima vrijednost i značenje glagola, odnosno, funkciju predikata rečenice (up. Obradović 2012). Društveno-politički grafiti primarno su usredotočeni na poslijeratnu Bosnu i Hercegovinu i njezine probleme, ali i na ratnu prošlost i događaje koji predstavljaju kolektivnu traumu (Srebrenica). Očekivano, navijačke grafiti čine dvije skupine: grafiti Hordi zla (navijači Fudbalskoga kluba “Sarajevo”) i grafiti Manijaka (navijači Fudbalskoga kluba “Željezničar”). Jedan broj grafita nije mogao biti svrstan niti u jednu od navedenih skupina te je izdvojen u zasebnu skupinu.

Što se tiče jezičnih osobina grafita, njihovu strukturu čine riječi ili sintagme, ponekad rečenica, a najrjeđi su višerečenični kao i dijaloški grafiti. U analizi se pažnja poklanja i grafičkome aspektu grafita kada on doprinosi prenošenju željene poruke.

Jezični pejzaž Sarajeva vrlo je poticajan za (socio)lingvistička istraživanja i kao takav zaslužuje ozbiljniju pažnju istraživača. U tome kontekstu, nadam se da će ovo izlaganje otvoriti prostor za njegove detaljnije analize.

Ključne riječi: jezični pejzaž; graffiti; Sarajevo; transgresivna semiotička praksa; maskulini diskurs

GRAFFITI ANALYSIS IN THE LINGUISTIC LANDSCAPE OF SARAJEVO

Research pertaining to linguistic landscaping analyses dates back to 1997 when Landry and Bourhis published their research. In other scholarly research, the term *linguistic landscaping* dates back to earlier times – it was used in 1962 by David Lowenthal in the context of house-

names whereas Johanna Drucker (1984) used the term language in landscape (see Zupanc, Prelogović, Glamuzina 2021). On the other hand, in the domain of language planning, issues that can be related to this phenomenon were first mentioned in Belgium (Verdoot 1979) and Canada (Corbeil 1980). These authors recognized the significance of defining boundaries of linguistic territories by means of regulating linguistic usage on public signs, including billboards, traffic signs, advertisements and toponyms. However, this topic did not resonate with linguists at the time. The term was popularized by Landry and Bourhis (1997) who defined linguistic landscape as the language of traffic signs, commercial billboards, names of streets and locations, names of stores and public signs on government and administration buildings.

Since then, numerous authors have contributed to the research on linguistic landscapes (Scollon, Scollon 2003; Shohamy, Gorter 2009; Shohamy, Ben-Rafael, Barni 2010; Jaworski, Thurlow 2010; Laitinen, Zabrodskaja 2015; Grbavac 2013; Sikimić 2016) and their number is increasing in all parts of the world.

At the same time, not only the number of researchers interested in the topic has increased but also the very subject of this relatively recent scholarly discipline has also been expanded to the studies on graffiti (Botica 2000, 2001, 2010; Obradović 2012; Al-Khawaldeh, Al-Khawaldeh 2016; Morva 2016; Radavičiūte 2017; Heyd, Karnatz 2020; Yerznkyan, Gasparian 2021) or even the linguistic landscape of the internet.

In terms of graffiti, it is clear that they represent a complex phenomenon that includes numerous layers for the analysis such as cultural, sociological, linguistic, spatial, to name just a few. Their authors are anonymous and it is the very anonymity of the authors that allows them to fully and freely express their political, ideological, cultural and other attitudes. Therefore, some authors consider that, in this way, graffiti are serving as “a platform that provides space for those who do not want to be ‘sincere in front of the public’” (Yerznkyan, Gasparian 2021: 10) while some other authors observe graffiti as transgressive semiotic practices (Pennycook 2008). There are also authors who are aware of a “marginalization of non-male voices in the graffiti culture” (Macdonald 2001: 149), implying in this way that they primarily represent a masculine discourse.

This plenary lecture is based on the analysis of 100 graffiti collected in Sarajevo (Bosnia and Herzegovina) as a result of field research and photographic documentation in the period

from October 2022 to December 2022. The analysis has been conducted on the basis of content and linguistic features of the graffiti. According to the first criterion, the graffiti were divided into several categories: a) personal(ized) graffiti, b) socio-political graffiti, c) sports fans graffiti, and d) graffiti on other topics. The first category of the graffiti comprises graffiti used to express emotions such as friendship or affection (of the graffiti authors towards certain persons). This type of the graffiti usually contains an illustration of a heart, which sometimes has the value and meaning of a verb, i.e., functions as the predicate of the sentence (conf. Obradović 2012). Socio-political graffiti are primarily concerned with post-war Bosnia and Herzegovina, its problems, its war-stricken past and events that represent a collective trauma (such as Srebrenica graffiti). As expected, the sports fans graffiti can be divided into two groups: the Horde zla graffiti (attributed to fans of the football club "Sarajevo") and Manijaci graffiti (attributed to fans of the football club "Željezničar"). A number of the graffiti from this category could not be classified into either group and has, therefore, been given a separate category.

In terms of linguistic features of the graffiti, their structure comprises words or phrases, or, less frequently, one sentence. The least frequent are graffiti containing more than one sentence or dialogue-based graffiti. In the analysis, special attention is also given to the visual design aspect of the graffiti when it contributes to conveying the desired meaning.

The linguistic landscape of Sarajevo is a very fruitful ground for (socio)linguistic research and, as such, deserves more dedication and more scholarly attention. In that context, I do hope that this plenary lecture will broaden the horizons for more detailed analyses in the future.

Keywords: linguistic landscape; graffiti; Sarajevo; transgressive semiotic practices; masculine discourse

Izlaganja

Marinela Aleksovski

Filozofski fakultet u Zagrebu

Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik

JEDNA KRATKA PRIČA

Područje istraživanja čitanja na inome jeziku postaje posebno važnim u ovo doba sve većih migracija stanovništva, u doba sve snažnije digitalizacije i cjeloživotnoga učenja. Pritom je potrebno vratiti tekst kao ishodišnu točku u središte poučavanja jezika, kako u udžbenicima hrvatskoga jezika kao inoga, tako i u dodatnim nastavnim i izvannastavnim materijalima i aktivnostima kojima se nastoji zaokružiti neka tematska cjelina ili približiti neki suvremeni problem. Tekstovi koji otvaraju prostor za povezivanje sa stvarnošću koja čitatelja zaista okružuje, u konačnici i nastavniku i učeniku olakšavaju prenošenje u perspektivu onoga „drugoga“. Time se produbljuje sam proces čitanja i potiče na dijalog, ali i na uzajamno strpljenje. Uvježbavanje dubinskoga čitanja, sastavljanje zadataka za provjeru razumijevanja pročitanaog teksta, usvajanje i širenje vokabulara čitanjem te povezivanje pročitanaog sa znanjem o svijetu u nastavnome kontekstu vremenski je uvijek ograničeno. U poučavanju hrvatskoga kao inoga nastavnica je poseban izazov motivirati učenike da čitaju dodatne tekstove izvan nastave tako da se ova jezična vještina u praksi nastoji što više uvježbavati tijekom samog nastavnoga procesa (glasno čitanje, čitanje u sebi). Kratka priča se pritom nameće kao jedan od vremenski prihvatljivijih izbora jer se svojom duljinom uklapa u planiranje nastavnih jedinica. Međutim, kako pristupiti tekstu kratke priče u grupi heterogenih neizvornih govornika hrvatskoga jezika na srednjim i naprednim jezičnim razinama i što se sve s kratkom pričom može na kraju dogoditi? U izlaganju će biti riječi o kratkoj priči Mire Gavranova „U zagrljaju rijeke“ i načinima na koji se Gavranov tekst našao u centru poučavanja hrvatskoga kao inoga u Croaticumu – Centru za hrvatski kao drugi i strani jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Ključne riječi: hrvatski kao ini; kratka priča; čitanje; (izvan)nastavne aktivnosti

ONE SHORT STORY

The field of research on reading in another language becomes especially important in this age of increasing population migrations, in the age of increasingly strong digitization and lifelong learning. At the same time, it is necessary to return the text as a starting point to the center of language teaching, both in Croatian language textbooks as well as in additional teaching and extracurricular materials and activities that try to round off a thematic unit or approach a contemporary problem. Texts that open up space for connecting with the reality that really surrounds the reader, ultimately make it easier for both, the teacher and the student, to put themselves into perspective of the 'other'. This deepens the reading process itself and encourages dialogue, but also mutual patience. Practicing in-depth reading, composing tasks to check the understanding of the read text, acquiring, and expanding vocabulary through reading, and connecting what is read with knowledge about the world in the teaching context is always limited in time. In teaching Croatian as another language, it is a special challenge for teachers to motivate students to read additional texts outside of class so that this language skill is practiced as much as possible during the teaching process itself (reading aloud, reading to oneself). The short story stands out as one of the more time-friendly choices because its length fits into the planning of teaching units. However, how to approach the text of a short story in a group of heterogeneous non-native speakers of the Croatian language at intermediate and advanced language levels and what can happen with a short story in the end? The presentation will talk about Miro Gavran's short story "In the River's Embrace" and the ways in which Gavran's text found itself at the center of teaching Croatian as L2 at Croaticum – the Center for Croatian as a Second and Foreign Language at the Faculty of Philosophy of the University of Zagreb.

Keywords: Croatian as L2; short story; reading; extracurricular activities

Ivančica Banković-Mandić

Katja Peruško

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik

ŠTO JE RAJBAŠ ILI O NERAZUMIJEVANJU GOVORENOG TEKSTA

Primanje obavijesnog sadržaja govorenog teksta složen je proces koji dodatno usložnjavaju mnogi kontekstualni, ali i izvan kontekstualni čimbenici. Slušatelj senzoričke obavijesti strukturira u jezične elemente – fonološke obrasce, morfosintaktičke, semantičke i prozodijske elemente. Također, vrijeme organizacije govorne poruke može utjecati na njezino (ne)razumijevanje, što se ne odnosi samo na brz tempo izgovora već i na ritam govorenja. Zbog ritma posebno su izražene poteškoće u razumijevanju pjevanih tekstova, i to ne samo u inom jeziku, što će se u izlaganju i oprimjeriti.

Poznavanje nekog jezika uključuje znanja jezičnog koda, repertoara jedinica kao što su jezično-pravopisne riječi, fonološke riječi i fonetske riječi te pravila realizacije tog jezičnog koda (Škarić, 2007). U radu će se predstaviti najčešći primjeri fonetskih riječi na različitim razinama poznavanja hrvatskog jezika koje neizvornim govornicima otežavaju razumijevanje (sklopovi kao što su proklitika i tonička riječ, tonička riječ i enklitika, dvije toničke riječi u brzom tempu izgovora te dodatno klitike i toničke riječi u kojima su provedene asimilacije itd.).

Enklitički zglobovi s obzirom na manji broj disfluentnosti smatraju se čvršćim od proklitičkih (Horga, 2022) pa će se u radu pokazati jesu li upravo takvi zglobovi i najteže razumljivi neizvornim govornicima u razumijevanju govorenog teksta.

Ovaj rad ima za cilj osvijestiti fonetska, fonološka i leksička znanja u poučavanju inog jezika jer promjene u znanjima fonološke reprezentacije poboljšavaju fonološko procesiranje, čime se poboljšavaju govorne vještine, vještine čitanja i metajezične sposobnosti općenito (Tomić i Geld, 2022).

Ključne riječi: razumijevanje govorenog teksta; klitike; asimilacije; fonološko procesiranje

WHAT IS *RAJBAŠ* OR ABOUT MISUNDERSTANDING THE SPOKEN TEXT

The complex process of receiving the information content of a spoken text is further complicated by many contextual and extra-contextual factors. The listener structures sensory information into linguistic elements – phonological patterns, morphosyntactic, semantic and prosodic elements. Moreover, the time of organization of a spoken message can affect its (mis)understanding, which does not only refer to the fast pronunciation tempo, but also to the speaking rhythm. The rhythm can particularly affect the intelligibility of sung text, causing certain difficulties, which is not limited just to the text in a foreign language, as will be illustrated in the presentation.

Knowing a language includes an awareness of the language code, the repertoire of units including linguistic-orthographic words, phonological words and phonetic words, and the rules for realizing that language code (Škarić, 2007). This paper will present the most common examples of phonetic words at different levels of knowledge of the Croatian language that affect intelligibility of text for non-native speakers (combinations such as a proclitic and a tonic word, a tonic word followed by an enclitic, two tonic words in a fast pronunciation tempo and, additionally, clitics and tonic words in which assimilations occurred, etc.).

Due to the fewer disfluencies, enclitic joints are considered stronger than proclitic joints (Horga, 2022). Therefore, the paper will show whether non-native speakers find such joints least intelligible in understanding the spoken text.

This paper aims to raise awareness of phonetic, phonological and lexical knowledge in second language teaching since changes in knowledge of phonological representation improve phonological processing, thereby improving speaking skills, reading skills and metalinguistic abilities in general (Tomić and Geld, 2022).

Keywords: understanding spoken text; clitics; assimilations; phonological processing

Ivana Bašić

Snježana Veselica Majhut

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za anglistiku

UTJECAJ IZVORNOGA NA CILJNI JEZIK U STUDENTSKIM PRIJEVODIMA S ENGLESKOGA NA HRVATSKI

Predmet izlaganja bit će negativni prijenos utjecaja izvornoga na ciljni tekst u prijevodu s engleskoga na hrvatski jezik. Kao teorijski okvir u postavljanju istraživačkog problema poslužile su nam spoznaje iz dosadašnjih istraživanja utjecaja izvornoga na ciljni jezik u prevođenju (primjerice Amouzadeh i House 2010, Kranich 2014 i Kujamäki 2019), u kojima se analiziraju svi oblici međujezičnog utjecaja do kojeg dolazi u situaciji kontakta dvaju jezika u prevođenju, što uključuje i negativni i pozitivni transfer. U izlaganju ćemo predstaviti analizu primjera negativnog prijenosa iz engleskoga kao izvornog u hrvatski kao ciljni jezik provedenu na korpusu prijevoda tekstova iz šesnaest diplomskih radova studenata prevoditeljskog smjera anglistike. Zabilježeni su i analizirani najučestaliji primjeri negativnog transfera poput nespretnog izravnog prijenosa sintaktičkih struktura iz engleskoga u hrvatski jezik (primjerice izravnog prijenosa posvojnih determinatora, pasivnih konstrukcija, nefinitnih glagolskih konstrukcija: gerunda i participa, relativnih rečenica) te izravnog prijenosa idiomatskih konstrukcija. Primjeri su razvrstani prema modificiranom modelu Chestermanovih (2011) prijevodnih strategija, što predstavlja i teorijski doprinos području znanosti o prevođenju u kontekstu obrazovanja prevoditelja na sveučilištu. Osim toga, za svaki primjer negativnog transfera predlažu se primjerenija rješenja na ciljnom jeziku, što može poslužiti kao referentni materijal za studente, nastavnike i prevoditelje s engleskoga na hrvatski jezik. Drugim riječima, ne usredotočujemo se samo na pogreške do kojih dolazi u studentskim prijevodima nego negativni transfer iz izvornoga u ciljni jezik do kojega dolazi u prevođenju smatramo prilikom za osvještavanje normi izvornog i ciljnog jezika te produblјivanje i poboljšanje jezične kompetencije u oba jezika. Ta je perspektiva posebno važna u kontekstu obrazovanja prevoditelja na sveučilištu.

Ključne riječi: izvorni jezik; ciljni jezik; negativni transfer; obrazovanje prevoditelja

THE INFLUENCE OF THE SOURCE LANGUAGE ON THE TARGET LANGUAGE IN STUDENT TRANSLATIONS FROM ENGLISH INTO CROATIAN

The presentation topic is negative transfer of certain features of the source language in translations from English to Croatian. The theoretical framework of the research is linked to the studies of source text (ST) influence in translation (Amouzadeh and House 2010, Kranich 2014, Kujamäki 2019), in which all forms of inter-language influence in translation, i.e. positive and negative transfer, are examined. The presentation will provide an analysis of the examples of negative transfer from English as a source language conducted on the corpus of sixteen translations produced by students in the translation track of the graduate programme at the Department of English as part of their master theses. The most common examples of negative transfer (such as literal translation of possessive determiners, passive constructions, non-finite verb structures and relative clauses, as well as and literal translation of idioms) are presented and analysed. The examples are classified using the modified model of Chesterman's translation strategies (Chesterman 2011), thus providing a theoretical contribution to translation studies, more specifically, to translator education within a higher education context. As the analysis of the most common examples of negative transfer is complemented with suggestions for more “appropriate” solutions, the study will provide useful reference material for students, translation teachers and translators from English to Croatian. In other words, while the focus of the study is on negative transfer from the source to target language, the research is designed so as to provide an opportunity to raise awareness of the norms of the source and target language and thus contribute to the improvement of language competence in both languages. Such perspective is particularly important in the context of translator education and training at university level.

Keywords: source language; target language; negative transfer; translator training

Vedrana Berlengi Kapušin

Darja Damić Bohač

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za romanistiku

POTEŠKOĆE PRI UPORABI PROŠLIH VREMENA U SPONTANOJ PISANOJ PRODUKCIJI NA FRANCUSKOM KAO STRANOM JEZIKU

Cilj je ovoga rada prikazati poteškoće pri uporabi prošlih vremena s kojima se susreću izvorni govornici hrvatskog jezika prilikom spontanog pisanja dužeg teksta na francuskom kao stranom jeziku. Uporaba prošlih vremena, posebice prilikom spontanog izražavanja, jedna je od značajnijih poteškoća s kojom se susreću govornici hrvatskoga jezika koji uče francuski. Jedan od razloga jest to što se glagolski sustavi u hrvatskom i francuskom značajno razlikuju. Dok se u francuskom razlikuju kategorije vremena i načina, u hrvatskom se uz kategorije vremena i načina glagoli razlikuju i po aspektu. Isto tako, podjela i vrijednosti prošlih vremena ne podudaraju se u hrvatskom i francuskom – hrvatski perfekt suprostavljaju se nizu prošlih vremena u francuskom.

Dosadašnja su se istraživanja uglavnom fokusirala na uporabu glagolskih vremena u zadacima prevođenja ili nadopunjavanja već zadanog teksta. U ovom smo radu željeli istražiti kako ispitanici vladaju prošlim vremenima prilikom spontanog pisanja vlastitog teksta na stranome jeziku. U tu svrhu proučit ćemo uporabu prošlih vremena u dnevnicima prakse studenata nastavničkog smjera diplomskog studija Francuskog jezika i književnosti. Studenti, izvorni govornici hrvatskog jezika, dnevnike pišu na francuskom jeziku te u njima trebaju prikazati iskustva s nastavne prakse u školama. Stoga su tekstovi gotovo uvijek napisani u prošlom vremenu.

Pretpostavljamo da će studenti najviše griješiti u slaganju vremena te u pogrešnim interpretacijama u kojima će prednost dati trajanju radnje, dakle imperfektu, i to u slučajevima u kojima je ta radnja trebala biti prikazana ili kao trenutna / izvršena radnja ili kao etapa u naraciji te shodno tome biti izražena perfektom (fr. *passé composé*).

Doprinos je ovoga rada uvid u sustav poteškoća prilikom uporabe prošlih vremena u francuskom s kojima se susreću studenti na samom kraju svoga studija. Temeljem dobivenih rezultata moći će se osmisliti smjernice za dodatno uvježbavanje onih primjera uporabe prošlih vremena koji predstavljaju najveću poteškoću u spontanoj uporabi.

Ključne riječi: francuski kao strani jezik; prošla vremena; pisano izražavanje

DIFFICULTIES IN THE USE OF PAST TENSES IN SPONTANEOUS WRITTEN PRODUCTION IN FRENCH AS A FOREIGN LANGUAGE

The aim of this paper is to present the difficulties in the use of past tenses encountered by native speakers of Croatian in spontaneous production of longer written texts in French as a foreign language. The use of past tenses, especially in spontaneous language production, features as a prominent difficulty for Croatian learners of French, one of the reasons being significant differences between the verb systems in Croatian and French. While the French verb system only differentiates between the categories of tense and mood, the Croatian system also recognizes the category of aspect. Furthermore, the division and semantic content of the past tenses in Croatian and French do not correspond – namely, the Croatian perfect tense is the counterpart to a number of French past tenses.

Previous research has mainly focussed on the use of past tenses in translation exercises or gap filling exercises in an integral text. This paper, however, focuses on researching the respondents' proficiency in the use of past tenses in spontaneous independent written production of text in a foreign language. More specifically, we have analysed the use of past tenses in the practical training diaries of students attending the teacher training track of the Master's programme in French language and literature. The students, who are native speakers of Croatian, keep their training diaries in French, recording their experience in attending practical teacher training at schools. Consequently, these texts are as a rule written in the past tense.

The assumption was that the larger part of students' mistakes would be related to the sequence of tenses and false interpretations involving the duration of activity, with marked preference for the use of imperfect in the cases where the activity should have been

presented either as bounded / completed activity or as a stage in the narration and subsequently expressed by the perfect tense (Fr. *passé composé*).

The contribution of this paper is gaining insight into the system of mistakes in the use of French past tenses exhibited by students at the very end of their study programme. The findings will provide guidelines for additional exercise in the most frequently encountered problem areas in spontaneous language production.

Keywords: French as a foreign language; past tenses; written production

Petra Dragašević

Poslijediplomski doktorski studij lingvistike

Zagreb

NJEMAČKI VOKABULAR SPORTOVA NA SNIJEGU S OSVRTOM NA NJEGOV UTJECAJ NA HRVATSKI JEZIK

Tema izlaganja je istraživanje njemačkog vokabulara u sportovima na snijegu s obzirom na morfološke i semantičke specifičnosti te utjecaj njemačkog jezika na oblikovanje ekvivalentnog hrvatskog vokabulara. Istraživanje se provodi na specifičnoj tekstnoj vrsti, priručnicima za učitelje i trenere sportova na snijegu, koji su pisani stručnim jezikom.

Proučavani su austrijski priručnici za učitelje i trenere sportova na snijegu iz tri desetljeća 20. stoljeća (60-te, 70-te i 90-te godine) te prva dva desetljeća 21. stoljeća. Valja naglasiti da je povijest razvoja skijanja usko povezana s poviješću austrijske kulture i gospodarstva. Analiza tekstova s jedne strane pokazuje koje su teme bile dominantne u kojem razdoblju (npr. dječje skijanje, sigurnost, očuvanje prirode), a s druge pak strane upućuje na određene jezične promjene (npr. uvođenje novog pravopisa, upotreba rodno neutralnog jezika). Nadalje, promjene tehnike skijanja i materijala prate leksičke inovacije koje nastaju na različite načine. Prevladavaju rječotvorbeni postupci rječogradbe, promjene značenja i stvaranje višerječnih izraza, a jezično posuđivanje dolazi do izražaja 90-ih godina kada iz Sjedinjenih Američkih Država stižu nove vrste sportova na snijegu, a s njima i prvi anglicizmi. Dok su neki rezultati očekivani jer su karakteristični za njemački stručni jezik (npr. jezična ekonomičnost, imenica kao najčešća vrsta riječi, učestalo korištenje složenica i pokrata), proučavanje produktivnosti morfema nije potvrdilo očekivanu najveću produktivnost morfema *Ski* ('skija') ili *Schnee* ('snijeg').

Metodom komparacije austrijskih i hrvatskih priručnika za učitelje i trenere sportova na snijegu napravljena je prva verzija rječnika koji se za sada sastoji samo od riječi i izraza koji se pojavljuju u proučavanim korpusima oba jezika. Prevoditeljskim postupkom zamjene ekvivalentom iz ciljne kulture osiguralo se korištenje ustaljenih pojmova. Najveći izazov u

korištenju ove metode predstavljala je razlika u metodama podučavanja skijanja te posljedično pronalaženje ekvivalenata.

Ključne riječi: njemački jezik; stručni jezik; sportovi na snijegu; leksičke inovacije

GERMAN LANGUAGE USED IN SNOWSPORTS AND ITS IMPACT ON CROATIAN LANGUAGE

The topic of the talk is the analysis of German vocabulary related to snowsports, specifically, its morphological and semantic features, with a focus on influence of the German language on the formation of the equivalent Croatian vocabulary. The research is carried out on a specific type of text, manuals for snowsport instructors and coaches, written in professional language.

Main sources and objects of study were Austrian manuals for snowsports instructors and coaches from three decades of the 20th century (60s, 70s and 90s) and the first two decades of the 21st century. It is important to emphasize that the history of development of skiing is closely linked to the history of Austrian culture and economy. Analysis of texts shows, on one hand, topics that were dominant during each period (e.g., children's ski courses, safety measures, nature-protecting, etc.), and, on the other hand, it points to certain linguistic changes (e.g., introduction of new spelling rules and use of gender-neutral language). Furthermore, changes in skiing technique and materials are accompanied by lexical innovations that arise in different ways. Types of prevailing language-change include word formation, semantic change, and multi-word expressions, with linguistic borrowing coming to the fore in the 90s (when new winter sports arrived from the United States), and alongside it, the first Anglicisms. While some results and observations are expected, due to them being characteristic of German professional language (e.g., linguistic economy, noun as the most common type of word, frequent use of compounds and acronyms, etc.), the study of morpheme productivity did not confirm the expected highest productivity of the morphemes *Ski* ('ski') or *Schnee* ('snow').

Using the method of comparing Austrian and Croatian manuals for snowsports instructors and coaches, the first version of a dictionary was created, which for now consists only of

words and expressions that appear in the studied corpora of both languages. The translation process of “replacement with an equivalent” from the target culture ensured the use of established terms. The biggest challenge in using this technique were the differences in snow sports teaching methods in the two cultures, and consequently finding appropriate equivalents.

Keywords: German language; professional language; snowsports; lexical innovations

Dubravka Dubravec Labaš

Sandra Mardešić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za talijanistiku

Monika Žuvela

Zagreb

ELEMENTI KULTURE I (KON)TEKST

Tekst nije u središtu zanimanja samo u didaktici, on je odlučujući pojam i u granama koje se bave samim procesom učenja tj. njegovim pospješivanjem i unapređivanjem. Tekst je, kao što kažu psiholozi i kognitivni semiotičari te oni koji proučavaju umjetnu inteligenciju, prije svega, proces (Corno u Diadori, 2015).

Prema ZEROJ-u (2005) tekst je bilo koja diskurzivna cjelina, govorena ili pisana, koju korisnici/učenici primaju, proizvode ili razmjenjuju i zapravo ne postoji jezični komunikacijski čin bez teksta.

U procesu učenja/poučavanja stranog jezika jezično-komunikacijski sadržaji uvijek dolaze u „tekstnom okviru“, u mreži raznovrsnih tekstova (Diadori, 2015).

Stoga, kada odabiremo tekstove za nastavu, potrebno je voditi računa o „komunikacijskom diskursu“ jer on postoji i ima smisla samo u onoj mjeri u kojoj ga je učenik spreman prihvatiti kao vlastiti, tj. kao vjerodostojan i zanimljiv. A tekst je takav onda kada ga učenik prihvaća kao dio svojega svijeta i kada procijeni da je u skladu s njegovim interesima (Spagnesi u Diadori, 2015).

U ovome izlaganju predstaviti će se dio rezultata istraživanja provedenoga u okviru izrade diplomskoga rada na studiju talijanistike. Cilj je istraživanja utvrditi u kojoj mjeri elementi kulture, prisutni u udžbeničkim tekstovima, utječu na stvaranje slike o stranoj zemlji tj. odrediti jesu li upravo oni glavni medij odgovoran za stvaranje slike o talijanskom društvu i njegovoj kulturi i civilizaciji te postoje li drugi kanali i druge vrste tekstova koji također utječu na tu sliku.

Temeljem prethodnih istraživanja o elementima talijanske kulture u osnovnoškolskim udžbenicima izrađen je upitnik od četiri dijela, s dvadeset i devet čestica a tiču se osobnih stavova učenika, mogućih stereotipa i elemenata kulture s kojima su se prema udžbenicima trebali upoznati. Istraživanje je obuhvatilo 277 učenika talijanskog iz četiriju osnovnih škola na području grada Zagreba. Rezultati su pokazali da je pri spomenu Italije pizza prva asocijacija većini učenika, da stariji učenici gube želju za učenjem talijanskog te da se s godinama povećava broj stereotipa, ali i znanje o talijanskoj kulturi.

Ključne riječi: talijanski jezik u osnovnoj školi; elementi kulture; komunikacijski diskurs

ELEMENTS OF CULTURE AND (CON)TEXT

Text is not at the centre of interest only in SLA but is also a decisive concept in branches that study the learning process itself, i.e. its advancement and improvement. Text, as psychologists, cognitive semioticians and those who study artificial intelligence say is, above all, a process (Corno in Diadora, 2015).

According to CEFR a text is any discursive entity, spoken or written, that users/learners receive, produce or exchange, and in fact, there does is no single linguistic communication act without a text. In the process of learning/teaching a foreign language, linguistic and communicative contents always come in a "text frame", in some sort of network of various texts (Diadori, 2015).

Therefore, when we choose texts to use in teaching, it is necessary to take into account the "communicative discourse" because it exists and makes sense only if the student is ready to accept it as their own, i.e. as credible and interesting. The text is like this when the student accepts it as part of their world (Spagnesi in Diadora, 2015).

This presentation will show a part of the research carried out as part of a graduation thesis in Italian studies. The aim of the research was to determine to what extent elements of culture, present in textbook texts, influence the forming of an image of a foreign country, whether they are the main media responsible for creating an image of Italian society and its culture, and whether there are other channels and other types of texts that also affect this image.

Based on previous research of Italian culture in elementary school textbooks, a four-part questionnaire was created, with twenty-nine items, concerning the students' personal attitudes, possible stereotypes and elements of culture which they should have encountered in the textbooks. The research included 277 students of Italian language from four elementary schools in the area of the city of Zagreb. The results showed that when Italy is mentioned, pizza is the first association for the majority of the students, that older students lose their motivation to learn the Italian language, and that the number of stereotypes, as well as knowledge about Italian culture, increases with age.

Keywords: Italian as foreign language in elementary school; elements of culture; communicative discourse

Hrnjak Anita

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za istočnoslavenske jezike i književnosti

KAKO ODMOTATI FRAZEOLŠKO ARIJADNINO KLUPKO?

TEKST KAO ILUSTRACIJA UPOTREBE MITOLOŠKIH FRAZEMA HRVATSKOG JEZIKA

U izlaganju će se razmatrati uloga teksta kao ilustracije upotrebe hrvatskih frazema motiviranih mitologijom, prvenstveno grčkom i rimskom, s ciljem da se pokaže kako pažljivo odabrani tekstualni ilustrativni primjeri mogu pomoći pri usvajanju i adekvatnoj upotrebi mitoloških frazema hrvatskog kao materinskog, ali i stranog jezika. Istraživanje se temelji na materijalu frazeološkog priručnika "Arijadnina nit" koji je trenutno u postupku izdavanja, a nastao je u autorstvu B. Barčot, A. Hrnjak i L. Milković s ciljem poboljšanja frazeološke kompetencije srednjoškolskih govornika hrvatskoga jezika te proširenja njihovog intelektualnog vokabulara. Okvir ovoga istraživanja čini već provedeno istraživanje poznavanja hrvatskih frazema s mitološkom sastavnicom među hrvatskim studentima društvenih i humanističkih znanosti (Barčot i Milčić 2019) kojim je potvrđena hipoteza da ispitanici nedovoljno vladaju ovakvim tipom frazema (npr. *između Scile i Haribde, Prokrustova postelja, Argusove oči* i sl.) bez obzira na to što je grčka mitologija u dvanaestogodišnjem školovanju istih ispitanika bila zastupljena barem u nekom obliku. Kao dio istraživanja provest će se anketa među studentima Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu s frazemima koji su se u prethodno spomenutom istraživanju pokazali osobito problematičnima za razumijevanje te tekstualnim ilustrativnim materijalom, biranim iz hrvatskog mrežnog korpusa hrWaC, kojim su oni oprimjereni u "Arijadninoj niti". Utvrdit će se koliko tekstualni ilustrativni primjeri pomažu ispitanicima pri razumijevanju frazeološkog značenja, ali i znanju o tome kao se mitološki motivirani frazemi mogu upotrijebiti u jeziku i govoru. Rezultati istraživanja, osim što će biti vrijedna povratna informacija autorima ovog frazeološkog priručnika, moći će se iskoristiti u frazeologiji, frazeodidaktici i frazeografiji.

Ključne riječi: hrvatska frazeologija; mitološki frazem; frazeodidaktika; frazeološki priručnik; tekstualni ilustrativni primjer

**HOW TO UNROLL A PHRASEOLOGICAL ARIADNE'S BALL OF THREAD?
TEXT AS AN ILLUSTRATION OF THE USE OF MYTHOLOGICAL IDIOMS IN CROATIAN
LANGUAGE**

The presentation will discuss the role of text as an illustration of the use of Croatian idioms motivated by mythology, primarily Greek and Roman, with the aim of showing how carefully selected textual illustrative examples can help in the adoption and adequate use of mythological idioms in Croatian as a mother tongue, as well as a foreign language. The research is based on the material of the phrasological handbook "Arijadnina nit", which is currently in the process of publishing, and was created by B. Barčot, A. Hrnjak and L. Milković with the aim of improving the phraseological competence of high school speakers of Croatian language and expanding their intellectual vocabulary. The framework of this research is the already conducted research on the knowledge of Croatian idioms with a mythological component among Croatian students of social sciences and humanities (Barčot and Milčić 2019), which confirmed the hypothesis that the respondents do not have sufficient knowledge of this type of idioms (e.g. *between Scylla and Charybdis, the bed of Procrustes, Argus-eyed* etc.) regardless of the fact that Greek mythology was represented in at least some form in their twelve-year schooling. As part of the research a survey will be conducted among the students of the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Zagreb with idioms that proved particularly problematic to understand in the previously mentioned research as well as textual illustrative material selected from the Croatian online corpus hrWaC used as example of their use in "Arijadnina nit". It will be determined how textual illustrative examples help the respondents to understand phraseological meaning, but also to know how mythologically motivated idioms can be used in language and speech. The results of the research, besides being valuable feedback to the authors of this phraseological manual, can be used in phraseology, phraseodidactics and phraseography.

Keywords: Croatian phraseology; mythological idiom; phraseodidactics; phraseological handbook; textual illustrative example

Josip Lasić

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

OPOZICIJA, DISIDENSTVO I SNAGE OTPORA:

NESTANDARDNI IDIOM(I) U TELEVIZIJSKIM SERIJAMA ŠEZDESETIH I SEDAMDESETIH

Skoro pa polustoljetni „boravak“ Hrvatske u zajedničkoj jugoslavenskoj državi od 1945. do početka devedesetih prošloga stoljeća moguće je danas iz pozicije društveno-humanističkih znanosti promatrati i tumačiti iz različitih perspektiva (povijesne, sociološke, etnološke i dr.). U radu se iz lingvističke perspektive promatra odsječak te zajedničke jugoslavenske prošlosti s posebnim osvrtom na razdoblje od 1966. do 1974. godine. Naime, *Brijunski plenum* (srpanj 1966), objava *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga jezika* (ožujak 1967), zaključci 21. sjednice Predsjedništva SK Jugoslavije iz Karađorđeva (prosinac 1971) godine te donošenje novoga Ustava (veljača 1974) politički su događaji koji će, izravno i neizravno, utjecati na jezičnu politiku i na odnos prema korištenju jezika u hrvatskome medijskome prostoru. Cilj je rada predstaviti vidljivost hrvatskoga nestandardnoga idioma (suptilno) provučenoga kroz televizijske forme i sadržaje u promatranome društveno-političkome razdoblju kada nastaju scenariji i počinje snimanje televizijskih (obiteljskih) serija. Najprije su to bile pilot-serije *Meštire Tonov najsrnitiji dan* (1969, scenarij Miljenko Smoje, režija Daniel Marušić) na temelju koje kasnije nastaje serija *Naše malo misto*; zatim *Žuti, žuti kanarinac* (1969, scenarij Ivan Raos, režija Daniel Marušić) prema kojoj će kasnije nastati serija *Prosjaci i sinovi* i na kraju *Mejaši* (1970, scenarij Mladen Kestner, režija Ivo Vrbanić) na temeljima koje slijedi nastavak kroz seriju *Gruntovčani* (v. Vončina 2011: 465 – 466, usp. Kurtović Budja i Lasić 2022: 713). Promatrane televizijske uratke karakterizira uporaba nestandardnih jezičnih elemenata zbog koje oni predstavljaju (stvarni i imaginarni) društveno-politički i geografsko-jezični prostor današnje Hrvatske. U radu će se korpus nestandardnih jezičnih posebitosti iz promatranih serija predstaviti u nakani potvrđivanja (ili osporavanja) teorije istočnonjemačkoga disidenta Ehrnharta Neuberta (1998) o

pojmovnoj razdiobi otpora sustavu kroz opoziciju, disidente i snage otpora društveno-političkoj ideji komunizma (usp. Spehnbjak i Cipek (2007); Majhut (2022)).

Ključne riječi: druga polovica 20. stoljeća; hrvatski jezik 60-ih i 70-ih; jezik televizije; televizijske serije; društveno-političko ozračje (1966 – 1974); nestandardni idiomi; otpor vladajućemu sustavu

OPPOSITION, DISSIDENCE AND RESISTANCE FORCES: NON-STANDARD IDIOM(S) IN TV SERIES DURING SIXTIES AND SEVENTIES

Almost a half of the century which Croatia spent in the joint Yugoslav state, from 1945 to the beginning of the nineties of the last century, may be observed and interpreted from different points of view (historical, sociological, ethnological and others) if social and humanistic sciences are considered. The paper focuses on one part of the joint Yugoslav past in the period from 1966 to 1974, taking into consideration linguistic aspect. The following political events, directly and indirectly, impacted language policy and relation towards the language in the Croatian media: *Brijuni Plenum* (July 1966), publication of the *Declaration on the Status and Name of the Croatian Standard Language* (March 1967), conclusions from the 21st meeting of the Presidency of the Yugoslav Communist Party from Karađorđevo (December 1971) and New Constitution (February 1974). The goal of this paper is to present visibility of the Croatian non-standard idiom which is (subtly) included in the television form and content dating from the observed social and political period. In the observed period, scripts were written and television (family) series were being recorded. First of all, these were pilot series such as the one entitled *Meštre Tonov najsrtniji dan / The Happiest Day in Master Tono's Life* (script by Miljenko Smoje, directed by Daniel Marušić) (1969), which the series *Naše malo misto / Our Little Town* was based on. Next, it was a series entitled *Mejaši* (script by Mladen Kerstner, directed by Ivo Vrbanić) (1970), which is followed by the series entitled *Gruntovčani* and finally by *Žuti, žuti kanarinac / Yellow, Yellow Canary* (script by Ivan Raos, directed by Daniel Marušić), which was a base for the series *Prosjaci i sinovi / Beggars and Sons* (1972) (see Vončina 2011: 465-466, compared to Kurtović Budja and Lasić 2022: 713).

The observed television content is characterized by the usage of non-standard linguistic elements. Therefore, it presents (real and imaginary) social and political, geographical and linguistic space of Croatia of that time, but also present Croatia. The paper presents non-standard linguistic peculiarities in the observed series with the goal of confirming (or challenging) the theory by Ehrnhart Neubert (1998) as regards to the conceptual division of the resistance towards the communist system through opposition, dissidents and resistant forces focusing towards the same, social and political (communist) system (compared to Spehnbjak and Cipek (2007); Majhut (2022)).

Keywords: Croatian language; TV; television series; social and political circumstances (1966 – 1974); non-standard idioms; resistance towards the governing system

Petra Matović

Ninoslav Zubović

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za klasičnu filologiju

Dajana Ćosić

Staroslavenski institut, Zagreb

PARALELNI GRČKO-HRVATSKI KORPUS NOVOG ZAVJETA

U hrvatskoj se lingvistici paralelni korpusi uspostavljaju od 1960ih i obično sadrže tekstove na hrvatskom i jednom živom jeziku, dok su paralelni korpusi hrvatskog i nekog klasičnog ili “mrtvog” jezika slabo zastupljeni. U ovom ćemo izlaganju prikazati rad na paralelnom grčko-hrvatskom korpusu Novog zavjeta. Svrha korpusa je pružiti zainteresiranim čitateljima uvid u odnos grčkog izvornika i hrvatskog prijevoda Novog zavjeta, uključujući i one koji posjeduju tek osnovno znanje grčkog jezika. Rad na korpusu odvija se na platformi Perseids gdje se rečenice na grčkom i hrvatskom povezuju pomoću alata Alpheios. U izlaganju ćemo izložiti specifične probleme s kojima se susrećemo u povezivanju grčkog s hrvatskim tekstom te razmotriti neke implikacije koje bi rad na ovom korpusu mogao imati po nastavu kako grčkog, tako i hrvatskog jezika.

Ključne riječi: Novi zavjet; paralelni korpusi; Alpheios

A PARALLEL GREEK-CROATIAN CORPUS OF THE NEW TESTAMENT

Parallel corpora have been established by Croatian linguists since the 1960s. They usually compare Croatian with a living language, while parallel corpora of Croatian and a classical or “dead” language have so far been underrepresented. This talk aims to redress the balance and discuss the parallel Greek-Croatian corpus of the New Testament. The main purpose of this corpus is to provide an insight into the relationship between the Greek original and its Croatian translation. The corpus is meant to be accessible even to those with only a basic

knowledge of Greek. The corpus is built on the Perseids platform using the Alpheios text alignment tool. We aim to discuss specific problems in aligning Greek with Croatian and consider how the building of our corpus can enhance the way both Greek and Croatian are taught in schools.

Keywords: New Testament; parallel corpora; Alpheios

Marija Popović

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za istočnoslavenske jezike i književnosti

RUSKE POSLOVICE S NAZIVIMA NAPITAKA U NASTAVI RUSKOG KAO STRANOG JEZIKA

Tema ovog rada je analiza poslovice kao lingvokulturološkog materijala u nastavi ruskog kao stranog jezika namijenjenog studentima studija ruskog jezika i književnosti.

Lingvokulturologija proučava jezik kao element kulture u kojemu se odražava nacionalni mentalitet (Maslova 2001: 8), a poslovice kao predmet lingvokulturoloških istraživanja se mogu definirati kao „stereotipi narodne svijesti“ (Maslova 2001: 33).

Za potrebe ovog rada analizirane su poslovice koje sadrže najmanje dva naziva napitaka u svom sastavu. Razlog tomu je što polazimo od pretpostavke da prisutnost više leksema koji označavaju napitke daje mogućnost lakše interpretacije značenja poslovice. Prilikom odabira materijala, konstatirali smo da upravo takvi primjeri sadrže specifično lingvokulturološko značenje što je i predmet našeg interesa u ovome radu.

U radu se iznose primjeri i prijedlozi analize poslovice što će rezultirati obogaćivanjem znanja studenata kulturološkim sadržajem, podizanjem stupnja komunikacijske kompetencije kao i kvalitetnijom nastavom koristeći kulturološki materijal kojemu se u nastavnom procesu, prema našem mišljenju, ne pridaje dovoljna pozornost.

Materijal za analizu prikupljen je prilikom sastavljanja korpusa za disertaciju na temu *Napitci u hrvatskim i ruskim poslovicama* iz najopširnije dosad izdane zbirke poslovice na ruskom jeziku Мокиенко, В.М., Никитина, Т.Г., Николаева, Е.К. *Большой словарь русских пословиц*. Zbirka uključuje oko 70 000 jedinica i 179 motivskih riječi prema kojima su raspoređene poslovice što ju čini najvećom do sada izdanom zbirkom poslovice. Svi primjeri poslovice su analizirani u onom obliku u kojem su navedeni u leksikografskim izvorima.

Cilj rada je predložiti način analize poslovice specifične tematike u svrhu osvješćivanja važnosti upotrebe poslovice te poticanja studenata na korištenje poslovice na materinjem i stranom jeziku.

Ključne riječi: poslovice; nastava; lingvokulturologija; napitci; tradicija

RUSSIAN PROVERBS RELATED TO BEVERAGES IN THE TEACHING OF RUSSIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

The topic of this paper is the analysis of proverbs as linguoculturological material in the teaching of Russian as a foreign language intended for students studying Russian language and literature.

Linguoculturology consider language as an element of culture that reflects the national mentality (Maslova 2001: 8), and proverbs as a subject of researches in linguoculturology can be defined as "stereotypes of national consciousness" (Maslova 2001: 33).

For the purposes of this work, proverbs that contain at least two lexemes referring to beverages were analyzed. We start from the assumption that the presence of several lexemes denoting beverages gives the possibility of an easier interpretation of the meaning of proverbs. When choosing the material, we found that such examples contain a specific linguoculturological meaning, which is the subject of our interest in this paper.

The paper presents examples and suggestions for the analysis of proverbs, which will result in the enrichment of students knowledge with cultural content, raising the level of communication competence, as well as better teaching implementing cultural material, which, in our opinion, is not given enough attention in the teaching process.

The material for the analysis was collected during the compilation of the corpus for the PhD thesis on the topic *Beverages in Croatian and Russian proverbs* from the most extensive collection of proverbs in the Russian language *Большой словарь русских пословиц* (Dictionary of Russian Proverbs) (2010) by the authors V. Mokienko, T. Nikitina and E. Nikolaeva.

The collection includes about 70,000 units and 179 motif words according to which proverbs are arranged, which makes it the largest collection of proverbs published so far. All examples of proverbs are analyzed in the form in which they are listed in lexicographic sources.

The aim of the work is to propose a method of analyzing proverbs of a specific topic in order to raise awareness of the importance of using proverbs and to encourage students to use proverbs in their native and foreign languages.

Keywords: proverbs; teaching; linguoculturology; drinks; tradition

Sara Profeta

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za anglistiku

Katedra za skandinavske jezike i književnosti

DIDAKTIZACIJA ŠVEDSKIH TEKSTOVA UZ POMOĆ ALATA LÄRKA

U izlaganju će se predstaviti *Lärka*, alat koji se može koristiti, među ostalim, za didaktizaciju tekstova. Prikazat će se tekstovi prilagođeni korištenjem dotičnog alata, a potrebni za testiranje vještine čitanja i razumijevanja u završnim ispitima na razini A2, na kraju prve godine studija švedskog. Alat *Lärka* je razvijen kao jedan od alata unutar odjela *Språkbanken Text*, jedinice koja se bavi korpusnom lingvistikom Sveučilišta u Göteborgu. Cijeli *Språkbanken* dostupan je za slobodno korištenje istraživačima i javnosti. Za tekst unesen u *Lärku* može se odabrati označavanje riječi po razinama po ZEROJ-u (šve. GERS) od A1 do C1. Također, alat prikazuje njihovu LIX-vrijednost, što je švedska formula čitkosti. Kao i formule čitkosti razvijene za druge jezike, LIX u obzir uzima učestalost riječi u jeziku te duljinu riječi i rečenica. Rezultati dobiveni u *Lärki* nisu uvijek precizni, što će se pokazati na primjerima u samome alatu. Za potrebe analize koristit će se šest tekstova upotrijebljenih u pismenim ispitima na kolegiju Švedski jezik 2, u dijelu koji se odnosi na razumijevanje novog teksta o poznatoj temi. Dotični tekstovi neće se pojedinačno analizirati, nego će biti prikazano i objašnjeno koji je vokabular prilagođen te kako su rečenice prepravljene u odnosu na izvorni tekst provučen kroz alat. Kada se tekstove koristilo u ispitima, nije se radila dodatna provjera za riječi kojima je neprecizno određena jezična razina. Sada će se ona učiniti i prikazati. Navedene riječi frekvencijski će se provjeriti kroz alat *Korp*, te dodatno kroz korpus svTenTen14 u SketchEngineu da bi se okvirno odredilo kojoj bi jezičnoj razini odgovarale.

Ključne riječi: švedski; didaktizacija; Lärka

DIDACTICIZATION OF SWEDISH TEXTS USING THE *LÄRKA* TOOL

The topic of the presentation will be *Lärka*, a tool that can be used, among other things, for the didacticization of texts. We will show texts adapted using the tool in question, which was used to test reading and comprehension skills in final exams, at the level of A2. *Lärka* was developed as one of the tools within the *Språkbanken Text* department, a unit dealing with corpus linguistics at the University of Gothenburg. The entire *Språkbanken* is available for free use by researchers and the public. For the text entered in *Lärka*, you can choose to mark the words by CEFR level (Swe. GERS) from A1 to C1. Also, the tool displays its LIX value, which is the Swedish readability formula. Like readability formulas developed for other languages, LIX takes into account the frequency of words in the language and the length of words and sentences. The results obtained in *Lärka* are not always precise, which will be shown in the examples in the tool itself. Six texts used in the written exams in the Swedish Language 2 course will be presented for analysis. The texts in question will not be analyzed individually, but it will be shown and explained which vocabulary has been adapted and how the sentences have been modified in relation to the original text. In the exams, an additional check for frequency was not made for words whose language level was determined imprecisely. Now the mentioned words will be frequency-checked through the *Korp* tool and the svTenTen14 corpus in SketchEngine to tentatively determine which language level they would correspond to.

Keywords: Swedish; didacticization; *Lärka*

Ana Sekso Milković

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Katedra za hungarologiju

O MOGUĆNOSTIMA DIDAKTIZIRANJA NOVINSKOG ČLANKA U SVEUČILIŠNOJ NASTAVI MAĐARSKOGA KAO STRANOG JEZIKA

U sveučilišnoj nastavi mađarskoga kao stranoga jezika, osim udžbenika i zvučnih i video zapisa, gramatika i rječnika rado posežem za različitim autentičnim materijalima kao nastavnim sredstvima. Često su to novinski članci iz mađarskih časopisa ili s internetskih portala koji kao polazni tekst služe za generiranje različitih tipova vježbi i zadataka. S obzirom da studenti na prvoj i drugoj godini studija hungarologije nisu samostalni u učenju stranoga jezika, odabir primjerenih tekstova ponekad nije jednostavan zadatak za lektora. Odabrani tekstovi temom, sadržajem, vokabularom i gramatičkim posebnostima prate syllabus kolegija Jezične vježbe iz mađarskoga jezika II, III i IV (koji prema ZEROJ-u pokriva stupnjeve poznavanja stranoga jezika od A2 do B1 razine), a ujedno su aktualni, reflektiraju jezičnu stvarnost, otkrivaju specifičnosti novinskoga jezika i jačaju međukulturne kompetencije studenata.

Oslanjajući se na teoretsku podlogu funkcionalnog pristupa proučavanju i podučavanju jezika koji promatra jezik kao kontinuiranu aktivnost ili kao dinamičan medij koji oblikuju njegovi korisnici (svaki pojedini govornik) svojim društvenim, interakcijskim i kognitivnim potrebama, a koji se temelji na uporabi jezika i prema kojemu su gramatika i vokabular nerazdvojivi (Dola: 2020) te primjerima iz svoje prakse predočit ću neke od mogućnosti didaktiziranja novinskih članaka u svrhu razvijanja temeljnih jezičnih kompetencija (slušanje, razumijevanje pročitane teksta, pismeno i usmeno izražavanje) te kako novinski članak može poslužiti kao platforma za oblikovanje kognitivno različitih tipova zadataka s ciljem vježbanja pravopisa, vokabulara i određenih gramatičkih struktura. Zadatci se mogu rješavati individualno ili kooperativno. Studenti se potiču na daljnje čitanje, istraživanje i osvještavanje procesa samostalnog učenja. Ovakvi primjeri didaktiziranja novinskoga teksta

primjenjivi su u nastavi i na drugim modernim filologijama te izvan okvira sveučilišne nastave.

Ključne riječi: mađarski kao strani jezik; novinski članak; jezične kompetencije; funkcionalni pristup; zadatci

ON THE POSSIBILITIES OF DIDACTICISING A NEWSPAPER ARTICLE IN THE UNIVERSITY TEACHING OF HUNGARIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

In the university teaching of Hungarian as a foreign language, in addition to textbooks and audio and video recordings, grammars and dictionaries, I reach for different authentic materials as teaching aids. These are often newspaper articles from Hungarian magazines or from internet portals that serve as a starting text for generating different types of exercises and tasks. Given that students in the first and second year of Hungarian studies are not yet independent language learners, choosing appropriate texts is sometimes not an easy task for the teacher. The selected texts by topic, content, vocabulary and grammatical peculiarities follow the syllabus of the course Hungarian Language Practice II, III and IV (which, according to CEFRL, covers the levels of knowledge of a foreign language from A2 to B1 level), and at the same time they are current, they reflect linguistic reality, they reveal the specifics of newspaper language and strengthen students' intercultural competences.

Relying on the theoretical basis of the functional approach to language study and teaching, which views language as a continuous activity or as a dynamic medium shaped by its users (each individual speaker) by their social, interactional and cognitive needs, which is based on the use of language and according to which grammar and vocabulary are inseparable (Dola: 2020) and with examples from my practice I will present some of the possibilities of teaching newspaper articles for the purpose of developing some basic language competences (listening, understanding the text, written and oral expression) and how a newspaper article can serve as a platform for shaping cognitively different types of tasks with the aim of practicing spelling, vocabulary and certain grammatical structures. Tasks can be solved individually or cooperatively. Students are encouraged to further reading, research and developing awareness of the process of independent learning. Such examples of

didacticised newspaper text are applicable in classes and in other modern philologies and outside the scope of university teaching.

Keywords: Hungarian as a foreign language; newspaper article; language competences; functional approach; drills

Inja Skender Libhard

Kristina Hrastov

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za germanistiku

PUBLICISTIČKI TEKST KAO POLAZIŠTE U IZRADI RJEČNIKA NOVIH RIJEČI

U ovom se izlaganju želi prikazati važnost publicističkog teksta kao polazišta u izradi rječnika novih riječi i to s jedne strane kao njihova izvora, a s druge pak strane kao nužnog pomagala za njihovo razumijevanje i prevođenje. Naime, nove se riječi pojavljuju gotovo svakodnevno radi imenovanja novih pojava ili postizanja određenog stilske učinka. To je osobito vidljivo u posljednje vrijeme koje je obilježeno primjerice pandemijom koronavirusa, ratom u Ukrajini, energetsom krizom te brojnim političkim i inim previranjima. Tijekom izrade *Njemačko-hrvatskog rječnika leksičkih inovacija 2015. – 2021.* i *Njemačko-hrvatskog digitalnog rječnika leksičkih inovacija* njemački su publicistički tekstovi bili i još su uvijek najčešći izvor natuknica. Izvještavajući o aktualnim događanjima ili pak komentirajući ih, upravo autori tih tekstova prenose ili čak sami „stvaraju“ nove riječi koje zahvaljujući suvremenoj tehnologiji, internetu i društvenim mrežama, velikom brzinom dolaze do svojih potencijalnih korisnika odnosno govornika nekog jezika. Promatrajući nove riječi u njemačkome, razvidno je da se zahvaljujući načinu njihova nastajanja, a to je najčešće rječogradba, njihovo značenje često može iščitati na temelju njihova oblika. No katkad taj morfosemantički pristup nije dovoljan za razumijevanje neke riječi, a time i za njezino prevođenje na hrvatski jezik. Tada je ponovno potrebno posegnuti za izvornikom na njemačkome koji pruža kontekst kao pomoć za razumijevanje. Nakon toga se treba poslužiti recentnim hrvatskim publicističkim tekstovima u potrazi za hrvatskim ekvivalentom ili barem mogućnostima prijevoda na hrvatski. Rezultat takvoga rada je dvojezični rječnik novih riječi koji je u svakom smislu ogledalo vremena u kojem nastaje. Pritom se katkad dokida pojam dvojezičnosti jer je i u njemačkom i u hrvatskom dijelu vidljiv utjecaj engleskoga čime se ulazi u prostor globalne kulture.

Ključne riječi: publicistički tekstovi; rječnik; nove riječi; njemački; hrvatski

PUBLICISTIC TEXT AS A STARTING POINT IN CREATING A DICTIONARY OF NEW WORDS

This presentation aims to demonstrate the importance of publicistic texts as starting points when writing a dictionary of new words. Not only are such texts sources of new words, but they are also essential tools for discerning the meaning of these words and translating them. Incidentally, new words appear almost daily – they are used to name new occurrences or achieve a particular stylistic effect. This has become particularly evident as of late, with present times being characterized by the coronavirus pandemic, the war in Ukraine, the energy crisis, and political and other turmoil. German publicistic texts have been the most frequently used source of new lemmata in the process of writing the *German-Croatian Dictionary of Lexical Innovations 2015–2021* and the *German-Croatian Online Dictionary of Lexical Innovations*. By reporting or commenting on recent events, the very authors of such texts are the ones who spread or even “create” new words. Owing to modern technology, the Internet, and social media, these words rapidly reach their potential users, that is, speakers of a certain language. If we observe new words in German, it becomes clear that their meaning can often be deduced from their form, a feature owed to their creation process, most commonly, word-building. However, on its own, this morphosemantic approach sometimes fails to facilitate our understanding of a certain word, hence failing to facilitate its translation into Croatian. At such times, it is necessary to return to the German source text, as it contains context, which helps us understand the meaning of a certain word. It is then necessary to make use of recent publicistic texts in Croatian in order to find a Croatian equivalent or at least one of the possible translations into Croatian. Such work results in a bilingual dictionary of new words, which truly reflects the time it was written in. At the same time, the notion of bilingualism is sometimes inapplicable to such dictionaries, as the influence of the English language, which points to the domain of global culture, is evident in both Croatian and German.

Keywords: publicistic texts; dictionary; new words; German; Croatian

PUBLIZISTISCHER TEXT ALS AUSGANGSPUNKT FÜR DIE VERFASSUNG EINES WÖRTERBUCHS NEUER WÖRTER

Dieser Vortrag hat zum Ziel, die Bedeutung publizistischen Textes als Ausgangspunkts für die Verfassung eines Wörterbuchs neuer Wörter darzulegen. Einerseits fungiert er als Quelle neuer Wörter und andererseits ist er eine unentbehrliche Hilfe bei deren Verständnis und Übersetzen. Neue Wörter, mit denen neue Gegebenheiten, Gegenstände u. Ä. zu benennen oder bestimmte stilistische Wirkungen zu erzielen sind, tauchen nämlich fast jeden Tag auf, was aktuelle Vorkommnisse wie etwa Coronapandemie, Ukraine-Krieg und Energiekrise samt vielen politischen und anderen Ereignissen besonders gut zur Geltung bringen. Während der Verfassung des *Deutsch-kroatischen Wörterbuchs der lexikalischen Innovationen 2015–2021* und des *Deutsch-kroatischen digitalen Wörterbuchs der lexikalischen Innovationen* stützten und stützen sich ihre Verfasser:innen immer noch auf publizistische Texte, denen die meisten Lemmata entstammen. Gerade die Autor:innen dieser Texte übertragen oder „kreieren“ sogar selbst neue Wörter, indem sie über aktuelle Ereignisse berichten oder sie kommentieren. Und mithilfe moderner Technologie, des Internets und sozialer Netzwerke, erreichen diese neuen Wörter sehr schnell ihre potenziellen Nutzer:innen bzw. Sprecher:innen einer Sprache. Bei Betrachtung neuer Wörter im Deutschen lässt sich feststellen, dass ihre Bedeutung sehr oft aus ihrer Form hervorgeht, was auf ihre häufigste Entstehungsart, die Wortbildung, zurückzuführen ist. Aber manchmal verweigert solch ein morphosemantischer Ansatz das vollständige Verständnis eines Wortes und somit auch seine Übersetzung ins Kroatische. Da ist es erforderlich, wieder nach dem deutschen Ausgangstext zu greifen, der den Kontext als Hilfe für das Verständnis bietet. Danach empfiehlt es sich, rezente kroatische publizistische Texte zurate zu ziehen, in denen man nach kroatischen Äquivalenten oder immerhin möglichen Übersetzungen ins Kroatische suchen kann. Geht man so vor, entsteht ein zweisprachiges Wörterbuch neuer Wörter, das eindeutig von der Zeit geprägt ist, in der es verfasst wurde. Dabei handelt es sich manchmal um keine Zweisprachigkeit mehr, denn sowohl das Deutsche als auch das Kroatische werden vom Englischen beeinflusst, was auf eine globale Kultur hinweist.

Schlüsselwörter: publizistische Texte; Wörterbuch; neue Wörter; Deutsch; Kroatisch

Marija Spajić

Sveučilište u Zadru

Odjel za francuske i frankofonske studije

INTEGRATIVNI DIKTAT U NASTAVI FRANCUSKIH JEZIČNIH VJEŽBI

Diktat je u frankofonskoj kulturi najdugovječnija i ritualizirana školska vježba te se nerijetko smatra dijelom kulturne baštine (Brissaud i Mortamet, 2015.). Pored toga, zbog fonetske neprozirnosti pisanog francuskog kao i same prirode ove vježbe, diktat potencijalno generira strah od jezika (Angoujard, 1994, He 2018), ali i specifično zadovoljstvo (Feschet, 1998). Konačno, diktat je u svom tradicionalnom obliku, onom diktirana ulomka proznog književnog djela, autentičan tekst. U radu stoga razmatramo mogućnosti primjene tradicionalnog diktata u nastavi jezičnih vježbi na studiju francuskog jezika i književnosti, a zanimaju nas tri njegova aspekta: glotodidaktički, jezično-tekstualni i kulturološki. S obzirom na glotodidaktički aspekt, pitamo se može li diktat, kao generator i straha od jezika i specifičnog zadovoljstva, biti polazište za rad na metakognitivnim i (meta)afektivnim komponentama učenja. U okviru jezično-tekstualnog aspekta, diktat razmatramo kao vježbu koja u sebi potencijalno integrira mogućnosti za rad na osvješćivanju svih razina uže lingvističke analize, kao i na lingvistici teksta, stilistici i analizi diskursa. S kulturološkog aspekta diktat s jedne strane sagledavamo kao autentični ritual francuske kulture, a s druge se okrećemo njegovoj sadržajnoj razini. U pokušaju odgovora na ove izazove, primjere tekstova diktata ne promatramo zasebno, nego u njihovim međusobnim odnosima te sve tekstove zajedno, kao niz. Nadalje, analiziramo obje faze diktata, i pisanje i ispravak, a uključujemo i naknadno vraćanje na tekst diktata. Služimo se i upitnikom i razgovorom sa studentima. Vodeći se navedenim, predlažemo integrativno-refleksivni pristup diktatu u nastavi francuskih jezičnih vježbi čiji su krovni ciljevi razvijanje metajezične svijesti (Miguel Addisu, 2015) i međukulturne kompetencije (Petravić, 2015), smanjivanje straha od jezika te ostvarivanje veza s drugim kolegijima studijskog programa.

Ključne riječi: integrativni diktat; francuska pravopisna norma; francuski jezik

INTEGRATIVE DICTATION IN THE FRENCH LANGUAGE EXERCISE COURSE

Dictation is the longest-standing and ritualized school exercise in Francophone culture and is often considered as a part of cultural heritage (Brissaud and Mortamet, 2015). In addition, due to the phonetic opacity of written French as well as the very nature of this exercise, dictation potentially generates language anxiety (Angoujard, 1994, He 2018), but also a specific pleasure (Feschet, 1998). Finally, dictation is in its traditional form, namely a dictated fragment of a prose literary work, an authentic text. In the paper, therefore, we set out to explore the possibilities of traditional dictation as a part of the language exercise course in the French language and literature studies program, and we are interested in its three aspects: glottodidactic, linguistic-textual and cultural. In regard to the glottodidactic aspect, we explore whether dictation, as a generator of both language anxiety and a specific pleasure, can be a springboard for working on metacognitive and (meta) affective components of learning. Within the linguistic-textual aspect, we consider dictation as an exercise that potentially integrates possibilities for working on raising awareness of all levels of linguistic analysis, as well as on text linguistics, stylistics and discourse analysis. In terms of the cultural aspect, dictation is, on the one hand, considered as an authentic French culture ritual, and on the other hand, the focus is on its content level. In an attempt to answer these challenges, dictation texts are not examined independently, but in relation to one another, altogether, as a series. Furthermore, both phases of dictation, writing and correction, are analyzed, alongside a subsequent return to the dictation text itself. We also use questionnaires and interviews with students. Guided by the above, we propose an integrative-reflexive approach to dictation as a part of the French language exercise course, the main goals of which are the development of metalinguistic awareness (Miguel Addisu, 2015) and intercultural competence (Petračić, 2015), reducing language anxiety and establishing cross-curricular ties between different courses existing within the same program.

Keywords: integrative dictation; French spelling norm; French language

Anđel Starčević

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za anglistiku

NOVE TEHNOLOGIJE, STARE IDEOLOGIJE: PRIKAZI JEZIKA U *BBC LEARNING ENGLISH*

U današnjem svijetu formalno poučavanje i učenje jezika nisu više ograničeni na nastavu u učionici. Internetske platforme i mobilne aplikacije za učenje postaju sve popularnije, pogotovo ako ih njihovi korisnici doživljavaju kao autoritetne izvore 'objektivnih/neutralnih/legitimnih' informacija o jeziku. Koristeći se multimodalnim pristupom kritičkoj analizi diskursa (Verschueren 2012, Machin i Mayr 2012, Fairclough 2015), ovaj rad analizira prikaz različitih aspekata engleskog jezika na platformi za učenje jezika *BBC Learning English*, koja na servisu YouTube trenutno ima 4,7 milijuna pretplatnika. Glavna istraživačka pitanja su (1) koje se (jezične) ideologije promoviraju na toj platformi? i (2) koje se strategije koriste radi promocije raznih ideologija?

Rezultati pokazuju da se te nove tehnologije, često percipirane kao progresivne, ponekad koriste za promociju konzervativnih i isključivih ideologija, koje nisu proizašle iz lingvističkih pogleda na jezičnu raznolikost te na odnos standardnih i nestandardnih dijalekata. U podacima se vidi prisutnost nekoherentnih/konfliktnih jezičnih ideologija između i unutar pojedinih videa, kao i pokušaji delegitimacije i brisanja različitih jezičnih oblika, što može pojačati razinu učeničkog straha od jezika. Među ideologijama su (1) ideologija standardnog jezika, (2) ideologija monoglosije, (3) ideologija monostilije, (4) ideologija monosemonimije, (5) ideologija monosemografije, (6) ideologija latinskoga, (7) ideologija dekontekstualizirane uljudnosti i (8) fikcija homogenosti. Neke od strategija su (1) strategija prividne deskriptivnosti, (2) multimodalna delegitimacija i (3) stigmatizacija neželjenih elemenata korištenjem negativnih mentalnih modela (npr. kvarenja i intruzije). Svi navedeni rezultati dovode do zaključka da je potreban nijansirani pristup koji bi promovirao inkluzivnije jezične ideologije ako se želi da poučavanje i učenje jezika bude utemeljeno na realističnijim i manje osuđujućim opisima jezične varijantnosti.

Ključne riječi: multimodalna kritička analiza diskursa; *BBC Learning English*; jezične ideologije

NEW TECHNOLOGIES, OLD IDEOLOGIES: LANGUAGE REPRESENTATION IN *BBC LEARNING ENGLISH*

In today's world, formal language teaching and learning are no longer restricted to in-person classes. Online learning platforms and mobile apps are becoming ever more popular, especially if their users perceive them as authoritative sources of 'objective/neutral/legitimate' language-related information. Using a multimodal critical discourse analysis approach (Verschueren 2012, Machin & Mayr 2012, Fairclough 2015), this study looks at the presentation of various aspects of English on the *BBC Learning English* language-learning platform, which currently has 4.7 million subscribers on YouTube. The main research questions are (1) what (language) ideologies are promoted on the platform? and (2) what strategies are used to promote various ideologies?

The results show that these new technologies, often regarded as progressive, are sometimes used to promote conservative and exclusive ideologies, which are not derived from linguistics views of language diversity and of the relation between standard and non-standard dialects. The data indicate the presence of incoherent/conflicting language ideologies between and within individual videos, as well as attempts to delegitimize and erase various linguistic forms, thus potentially increasing the level of learners' language anxiety. The ideologies include (1) the ideology of the standard language, (2) the monoglossic ideology, (3) the ideology of monostylia, (4) the ideology of monosemonymy, (5) the ideology of monosemography, (6) the ideology of Latin, (7) the ideology of decontextualized politeness, and (8) the fiction of homogeneity. Some of the strategies are (1) the strategy of apparent descriptiveness, (2) multimodal delegitimation, and (3) the stigmatization of unwanted elements by using negative mental models (e.g. corruption and intrusion). All of these results point to the conclusion that what is needed is a more nuanced approach promoting more inclusive language ideologies if language teaching and learning is to be based on more realistic and less judgmental descriptions of language variation.

Keywords: multimodal critical discourse analysis; *BBC Learning English*; language ideology

Anđel Starčević

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za anglistiku

Mate Kapović

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za lingvistiku

Daliborka Sarić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebuž

Odsjek za romanistiku

JEDAN JEDINI: PRESKRIPTIVIZAM I JEZIČNE MONOIDEOLOGIJE

Iako lingvisti već dugo preskriptivizam smatraju neznanstvenim pristupom jeziku, prosječni govornik preskriptivizam često izjednačuje s lingvistikom. Ta je činjenica otvorila vrata promoviranju ideoloških koncepcija jezika/â kao ‘znanstvenih’, ‘zdravorazumskih’ i ‘neutralnih’, posebice u jezičnim savjetnicima i sličnim tekstovima. Ovo je istraživanje dio većeg projekta koji se fokusira na tipologiju jezičnih ideologija prisutnih u hrvatskim, engleskim, njemačkim, francuskim, talijanskim, španjolskim i portugalskim jezičnim savjetnicima, kao i u drugim izvorima preskriptivističkih savjeta. Građa se istražuje putem kritičke analize *diskursa jezičnog planiranja* (Lo Bianco 2004, Verschueren 2012, Fairclough 2015). Rezultati pokazuju da autori jezičnih savjetnika/preskriptivisti kao legitimnu često promoviraju samo *jednu* od nekoliko supostojećih varijanata. Takva uvjerenja i predodžbe mogu se smatrati komponentama ideologije standardnog jezika (Milroy 2001) i klasificirati kao fraktalno rekurzivne (Irvine i Gal 2000) monoideologije, budući da propagiraju istu opreku na više (izvan)jezičnih razina (*ibid.*). Među tim su ideologijama (1) monokodna ideologija ili monokodija ('potreban je samo jedan kod', tj. standardni dijalekt'), (2) monoglosična ideologija ili monoglosija ('kodovi se ne bi trebali miješati', Wardhaugh & Fuller 2015), (3) monoverbalna ideologija ili monoverbija ('jedna riječ bolja je od višerječnog izraza') te (4) ideologija monosemonimije ('jedan izraz trebao bi imati samo jedan sadržaj i obrnuto'). Kako bi te i druge ideologije prikazali kao ‘objektivne’, autori analiziranih tekstova

pribejavaju raznim diskursnim strategijama kojima se stigmatiziraju i brišu (Gal i Irvine 2019, Machin 2013) nestandardni i navodno nestandardni elementi, zbog čega postoji potreba za snažnijom promocijom znanstvenih pogleda na jezične ideologije u javnoj sferi i u podučavanju jezika na svim razinama, što uključuje i sveučilišne kolegije.

Ključne riječi: jezične ideologije; jezične monoideologije; kritička analiza diskursa

THE ONE AND ONLY: PRESCRIPTIVISM AND MONO-IDEOLOGIES OF LANGUAGE

Although linguists have long considered prescriptivism to be a non-scholarly approach to language, the average speaker often equates prescriptivism with linguistics. This has paved the way for the promotion of ideological conceptions of language(s) as ‘scientific’, ‘commonsensical’, and ‘neutral’, especially in usage guides and similar texts. This study is part of a larger project which focuses on the typology of language ideologies as found in Croatian, English, German, French, Italian, Spanish, and Portuguese usage guides, as well as in other sources of prescriptivist advice. The material is examined through a critical analysis of its *language planning discourse* (Lo Bianco 2004, Verschueren 2012, Fairclough 2015). The results indicate that authors of usage guides/prescriptivists often promote as legitimate only *one* of several coexisting variants. Such beliefs and representations can be viewed as components of the ideology of the standard language (Milroy 2001) and classified as fractally recursive (Irvine & Gal 2000) mono-ideologies, since they propagate the same contrast on multiple (extra)linguistic levels (*ibid.*). These ideologies include (1) the monocodal ideology or monocodia (‘only one code is needed’, i.e. the standard dialect), (2) the monoglossic ideology or monoglossia (‘codes should not be mixed’, Wardhaugh & Fuller 2015), (3) the monoverbal ideology or monoverbia (‘a single word is better than a phrase’), and (4) the ideology of monosemonymy (‘one form should have only one meaning and vice versa’). In order to portray these and similar ideologies as ‘objective’, the authors of the analysed texts resort to various discursive strategies resulting in the stigmatization and erasure (Gal & Irvine 2019, Machin 2013) of non-standard or supposedly non-standard elements, which calls for a stronger promotion of scholarly views on language ideologies in the public sphere and in language teaching at all levels, including university courses.

Keywords: language ideologies; mono-ideologies of language; critical discourse analysis

Biljana Stojanovska

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Odsjek za kroatistiku

KAKO HRVATSKE STUDENTE POUČAVATI ODREĐENIM ZNAČAJKAMA MAKEDONSKOGA JEZIKA

U ovom ćemo izlaganju prikazati značajke po kojima se makedonski jezik razlikuje od hrvatskoga. Razlike između ova dva genetski srodna jezika ćemo promatrati na fonološkoj, morfološkoj i sintaktičkoj razini, nakon čega ćemo predstaviti načine poučavanja tim specifičnostima u nastavi s izvornim govornicima hrvatskoga jezika. Primjeri i smjernice poučavanja obuhvaćeni u izlaganju preuzeti su s nastave makedonskoga jezika na preddiplomskom i diplomskom studiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, gdje za hrvatske studente držimo nastavu makedonskoga kao stranog jezika.

Ključne riječi: makedonski jezik; hrvatski jezik; poučavanje stranoga jezika

HOW TO TEACH CERTAIN FEATURES OF THE MACEDONIAN LANGUAGE TO CROATIAN STUDENTS

This paper will present features by which the Macedonian language differs from Croatian. The differences between these two genetically related languages will be observed on the phonological, morphological, and syntactic levels. The ways of teaching these features in classes with native Croatian speakers will be presented as well. The examples and teaching guidelines included in the paper are taken from Macedonian language classes in undergraduate and graduate studies at the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Rijeka, where I teach Croatian students Macedonian as a foreign language.

Keywords: Macedonian Language, Croatian Language, foreign language teaching

Marina Zubak Pivarski

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za anglistiku

OD ČITANJA DO RAZUMIJEVANJA U PRAKSI

Iskustvo nam govori da studente treba ponovno naučiti čitati. Ovdje govorimo o dubinskom čitanju čiji je preduvjet čitateljevo znanje o svijetu i razumijevanje vokabulara. S obzirom da se radi o sporom i složenom procesu koji podrazumijeva opetovano vraćanje tekstu i analizu različitih razina, zadatak nastavnika je objasniti postupak rada na tekstu te eksplicirati ciljeve takvoga rada.

U ovom izlaganju baviti ćemo se postupcima dubinskog čitanja s osobitim naglaskom na obradu vokabulara te ćemo prikazati različite zadatke kojima se može uvježbavati vokabular. Na temelju jednog teksta koji čitamo sa studentima anglistike na preddiplomskoj razini pokazat ćemo faze i metode takvoga poučavanja. Studenti čitaju tekstove nekoliko puta tako da se u svakoj fazi usredotoče na jedan zadatak. Na početku trebaju identificirati paratekstualne elemente, a zatim čitaju tekst kako bi dobili opći uvid u sadržaj i mogli izraziti prve dojmove. Sljedeće čitanje uključuje identifikaciju i obradu kulturoloških referenci koje svakako predstavljaju zajedničke odlike različitih kolegija u filološkim studijima. Nakon toga studenti uz pomoć raznih rječnika i elektroničkih korpusa utvrđuju značenja nepoznatih riječi, a pri tome je zadatak nastavnika eksplicirati što je to nepoznata riječ. Kako bi studenti usvojili sva ta značenja koja doprinose razumijevanju teksta, nastavnici priređuju ciljane zadatke za rad na vokabularu koji uključuju vježbe sa sinonimima, antonimima, polisemijom, homonimijom, lažnim prijateljima, kolokacijama, frazeologijom, parafrazom, upotrebom riječi u različitim kontekstima, itd. Pri tom studenti osvješćuju da su gramatika i leksik neodvojivi te da su sve razine jezičnog opisa u sprezi.

Na kraju, u ovom ćemo izlaganju predstaviti i sveučilišni priručnik *A Reader for Contemporary English Language 1 and 2* autorica Ivane Bašić i Marine Zubak Pivarski u izdanju FF pressa iz 2013. g. koji je osmišljen da olakša studentima proces usvajanja

vokabulara i kulturoloških referenci kao preduvjet dubinskog razumijevanja teksta, a s ciljem osposobljavanja studenata za samostalno proučavanje i rad na tekstu.

Ključne riječi: dubinsko čitanje; kulturološke reference; vokabular; poučavanje

FROM READING TO UNDERSTANDING IN PRACTICE

Experience tells us that students need to be taught to read again. In fact, this is a different kind of reading called deep reading, the prerequisite of which is the reader's knowledge of the world and understanding of vocabulary. Considering that this is a slow and complex process which involves repeatedly returning to the text and analyzing its various layers, the teacher's task is to explain the process of working on the text and explain the aims of such work.

In this paper, I will talk about the process of deep reading and I will put special emphasis on working with vocabulary by presenting various tasks that can be used to practice vocabulary. Based on a text that we read in class with undergraduate students of English, I will show the process and methods of such teaching. The students read the text several times so that they focus on one task at each stage of the process. First, they need to identify paratextual elements, and then they read the text to get the general sense of it and consider their response to what they have read. The following reading includes identifying and processing cultural references, which is certainly one of the important elements taught as part of the syllabus common in philological programmes. After that, the students determine the meanings of unknown words with the help of various dictionaries and electronic corpora, while the teacher's task is to explain what unknown words in fact are. In order for the students to acquire all these meanings that contribute to the understanding of the text, the teachers prepare vocabulary exercises that cover synonyms, antonyms, polysemy, homonymy, false friends, collocations, literal and metaphorical meanings, idioms, paraphrase, using words in various contexts, etc. The aim of such exercises is to make the students aware of the fundamental types of relationships which are at work in binding lexemes together and producing meanings and the fact that grammar and vocabulary are inseparable.

Finally, I will also present the workbook *A Reader for Contemporary English Language 1 and 2* by Ivana Bašić and Marina Zubak Pivarski, FF Press, 2013, which was designed to facilitate the process of acquiring vocabulary and cultural references as a prerequisite for deep reading and understanding of the text, and with the aim of preparing students for independent study and work on the text.

Keywords: deep reading; cultural references; vocabulary; teaching